

DUURZAAMHEID & ECONOMIE

Duurzaam denken en doen

Het denken over duurzaamheid kent verschillende benaderingen. Sommige mensen zien problemen zoals klimaatverandering en afvalbergen vooral als een technisch probleem en zoeken de oplossingen

ervoor in het ontwikkelen van schonere motoren en efficiëntere processen. Anderen vragen om duidelijke afspraken, normen, regels en verboden of juist financiële prikkels om mensen te stimuleren tot duurzamere keuzes. Alle benaderingen laten een stuk van de werkelijkheid zien. Want ja, technologie kan zeker een belangrijke rol spelen in het vinden van duurzame oplossingen. Politiek is belangrijk om bepaalde normen vast te leggen en te handhaven. En economisch gezien dienen alle kosten in de prijs berekend te worden.

Maar zijn we er dan? Meer en meer groeit het besef dat we een duurzame samenleving alleen zullen bereiken als we een laag dieper graven, als onze keuzes zijn gefundeerd op wat ons ten diepste drijft. Het heeft alles te maken met ons wereldbeeld. Gelukkig zien we in de samenleving een herwaardering van waarden en drijfveren ontstaan. Duurzaamheid gaat dus niet alleen over anders doen, maar begint bij anders denken of, meer nog, ons bewust worden van wat we eigenlijk denken en geloven en dat verbinden met wat we doen.

In termen van prof. Jan Rotmans heet dat "transitiedenken". Hij neemt een verschuiving waar van normen naar waarden. Normen staan hier voor lijstjes waaraan

Enkele decennia geleden ging het ook vooral om normen: we moeten afval scheiden, op de fiets naar de kerk, boodschappen-tas mee naar de winkel. Inmiddels speelt hieronder veel meer de vraag waarom we dit willen doen. Wat drijft ons ten diepste? Hoe sluit dit aan bij ons wereldbeeld, ons geloof en ons beeld van God? Deze vragen zijn belangrijk, omdat wanneer onze keuzes aansluiten bij dat wat ons ten diepste drijft, het ook zal beklijven. Dan is het duurzaam, blijvend, in de diepste zin van het woord.

Als het gaat om duurzaam doen, hebben de verschillende denominaties elkaar inmiddels gevonden. Binnen de christelijke natuurorganisatie A Rocha staan mensen van allerlei verschillende kerkelijke achtergronden samen met de verrekijker in de hand te genieten van Gods prachtige schepping. Verwondering gaat over kerkmuren heen. Hetzelfde zien we bij de jaarlijks terugkerende Groene Kerkendag. Binnen alle denominaties zien we kerken die zoeken hoe ze duurzaamheid in woord en daad kunnen vormgeven.

De volgende stap is nu om ook in theologische zin te zoeken naar antwoorden op vragen omtrent duurzaamheid. Wat betekent het eigenlijk als we zeggen dat de aarde van God is? Wat is duurzaamheid

Wat betekent het eigenlijk als we zeggen dat de

een bedrijf moet voldoen om 'groen' te zijn. Het zijn goede normen, er is niets mis mee. Maar de gedachte erachter kan zijn dat als het bedrijf alle vinkjes heeft gezet, het duurzaam is. In het transitiedenken gaat een bedrijf veel meer uit van waarden. Het durft de vraag te stellen wat het bestaansrecht is van het bedrijf op de langere termijn. Vanuit die waarden worden vervolgens normen gesteld die vaak verder gaan dan de eerdergenoemde lijstjes. De consument prikt er namelijk dwars doorheen als een bedrijf alleen maar 'duurzaam' is omdat het de vinkjes kan zetten. De consument wil een bevlogen, authentiek en geloofwaardig verhaal. Het kan geen groen sausje meer zijn, maar moet een verhaal zijn dat hij kan geloven.

Het is een manier van denken die goed kan aansluiten bij de kerk. Hier denken we immers al eeuwenlang na over waarden en drijfveren, waarom we doen wat we doen. Al zal voor sommigen de stap om niet zozeer vanuit de normen, maar veelmeer en in de eerste plaats vanuit waarden te leven ook een spannende zijn. Het thema duurzaamheid kan hiervoor een mooie oefenplek zijn. Want in de kerken zien we dezelfde beweging als in het bedrijfsleven.

aarde van God is?

eigenlijk? Wat heeft vervuiling en uitputting van de aarde te maken met zonde? Wat zijn onderliggende oorzaken van onrecht dat we de aarde aandoen? Wat is de betekenis van het verlossingswerk van Christus hierin? Deze en andere theologische vragen over duurzaamheid staan centraal op een studiedag op 12 juni op de Christelijke Hogeschool in Ede, georganiseerd door het nieuwe Netwerk Theologie en Duurzaamheid. Het is belangrijk om hierover na te denken, omdat de antwoorden op deze theologische vragen betekenis hebben voor ons handelen en onze rol in en verhouding tot de samenleving. Het kan helpen om nog scherper de verbinding te leggen tussen wat we geloven en wat we doen. Daar begint de diepe transitie, of zoals het nieuwtestamentische woord "metanoia" het in zich verenigt: vernieuwing van ons denken en handelen.

.....
Dr. Martine Vonk werkt als lector ethiek en technologie bij Saxion Hogescholen. Reageren? rubriekforum@refdag.nl